

การสำรวจผลจับและผลตอบแทนการปล่อยกุ้งก้ามกรามเบื้องต้น แม่น้ำมูล ตอนล่าง จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้สำรวจ : นายวิริยะ กว้างขวาง หัวหน้าหน่วยวิจัยและพัฒนาทรัพยากรประมงน้ำจืดเขื่อนปากมูล
ผู้เรียบเรียงบทความเชิงวิชาการ : นายสนธิพันธ์ ผาสุชาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านอนุกรมวิธานสัตว์น้ำ

บทคัดย่อ

การสำรวจผลจับและผลตอบแทนของการปล่อยกุ้งก้ามกรามในแม่น้ำมูล ตอนล่าง เหนือเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการปล่อยกุ้งก้ามกราม เป็นเวลา 4 ปี (2546-49) โดยแบ่งพื้นที่การปล่อยกุ้งก้ามกรามเป็น 2 พื้นที่ คือ พื้นที่เป้าหมายหลัก บริเวณเหนือเขื่อนปากมูลถึงแก่งสะพือ (ระยะทาง 30+5 กม.) ปี 2546 จำนวน 18,750,000 ตัว ปี 2547 จำนวน 20,170,000 ตัว ปี 2548 จำนวน 21,470,000 ตัว และปี 2549 จำนวน 21,870,000 ตัว รวม 82,525,084 ตัว และพื้นที่เป้าหมายรอง บริเวณเหนือแก่งสะพือ ถึงปากแม่น้ำชี (ระยะทาง 65+5 กม.) ปี 2546 จำนวน 21,250,000 ตัว ปี 2547 จำนวน 19,830,000 ตัว ปี 2548 จำนวน 18,530,000 ตัว และปี 2549 จำนวน 18,130,000 ตัว รวมทั้งสิ้น 160,357,023 ตัว โดยปล่อยกระจายทั้งลำน้ำ แล้วเริ่มประเมินผลจับและผลตอบแทนของการปล่อยกุ้งก้ามกรามในแม่น้ำมูล ตอนล่าง เหนือเขื่อนปากมูลอย่างเป็นระบบ ในปี 2548 และ 2549 โดยให้ผู้ค้ากุ้งก้ามกรามบันทึกในสมุดบันทึกการขายในแต่ละวัน

เมื่อได้ทำการสำรวจปริมาณการจับกุ้งก้ามกรามอย่างเป็นระบบจากผู้ค้ากุ้งก้ามกราม พบว่า ปี 2548 จับได้จำนวน 784,283 ตัว คิดเป็นมูลค่า 35,031,796.00 บาท และปี 2549 จับได้จำนวน 1,024,992 ตัว คิดเป็นมูลค่า 41,097,028.00 บาทต่อปี และประเมินผลจับคืน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2548-2549 เปรียบเทียบกับการปล่อยกุ้งก้ามกราม ปีพ.ศ.2546-2549 คิดเป็นร้อยละ 1.13 มีผลตอบแทนเป็นมูลค่าร้อยละ 189.89 ของเงินค่าผลิตกุ้งก้ามกรามปล่อยลงแม่น้ำมูล ระหว่างปี พ.ศ. 2546-49

ระบบตลาดโดยผู้ค้ารายย่อยมักผูกขาดการซื้อกับชาวประมง โดยให้ชาวประมงยืมเงินลง ทูนซื้อเครื่องมือประมง เพื่อให้ชาวประมงต้องนำกุ้งก้ามกรามมาขายให้ผู้ให้ทุนเป็นการใช้หนี้ ในราคาไม่ต่ำกว่า 320 บาทต่อกิโลกรัม ท้ายที่สุดกุ้งก้ามกรามจะถูกขายไปยังตลาดต่างจังหวัดที่มีกำลังซื้อมากกว่า ราคากุ้งก้ามกรามมีชีวิตขนาดดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึง 600 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อพ่อค้ามีการส่งต่อกุ้งก้ามกรามไปขายให้ร้านอาหารต่างพื้นที่หรือต่างจังหวัด ส่วนราคาของกุ้งก้ามกรามมีชีวิตขนาดรองลงมาจะมีราคาเพิ่มขึ้นในทำนองเดียวกัน

ดังนั้น การสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำมูลตอนล่าง ถึงแม้ว่า จะมีผลทำให้สภาพลำน้ำเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ถ้ามมีการบริหารจัดการผลผลิตในแหล่งน้ำ โดยการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่เหมาะสมและมีจำนวนที่มากพอ ชุมชนตลอดริมแม่น้ำมูลก็สามารถปรับตัวมาทำการประมงกุ้งก้ามกรามได้อย่างดี สามารถสร้างรายได้และอาชีพให้กับชุมชนในพื้นที่ลำน้ำมูลตอนล่าง เหนือเขื่อนปากมูล ปีละหลายสิบล้านบาท รวมทั้งเกิดอาชีพต่อเนื่องอื่นๆ เช่น ร้านอาหารกุ้งเผา การท่องเที่ยว

บทนำ

โครงการเขื่อนปากมูล เป็นโครงการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นเขื่อนกั้นแม่น้ำมูล ก่อนที่จะไหลลงสู่แม่น้ำโขง ประมาณ 6 กิโลเมตร ตั้งขวางลำน้ำมูลบริเวณบ้านหัวเหว อำเภोजึงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากตัวจังหวัดอุบลราชธานีไปตามลำน้ำมูล 82.5 กิโลเมตร มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและเพื่อการประมง ตัวเขื่อนปากมูล มีความสูง 17 เมตร ความยาว 300 เมตร ระดับสันเขื่อน 111.0 เมตร ความกว้างสันเขื่อน 6.0 เมตร ลำน้ำเหนือเขื่อนมีพื้นที่รับน้ำ 117,000 ตารางกิโลเมตร ระดับความจุ้นน้ำเหนือเขื่อน 225 ล้านลูกบาศก์เมตร มีบันไดปลาโจนแบบ pool type ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 92 เมตร สูง 10 เมตร ความลาดเอียงประมาณ 1 : 6 สร้างเพื่อการเดินทางย้ายถิ่นของปลาผ่านเขื่อนปากมูล

ปี พ.ศ. 2546 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและกรมประมงได้ลงนามในบันทึกความร่วมมือดำเนินโครงการศึกษาและวิจัยเพื่อการพัฒนาการประมงในลำน้ำมูลตอนล่าง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมเพิ่มผลผลิตการประมง โดยดำเนินการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ จำนวน 50.5 ล้านตัวต่อปี ตลอดลำน้ำมูล แบ่งเป็น กุ้งก้ามกราม จำนวน 40 ล้านตัวต่อปี และปลา จำนวน 10.5 ล้านตัวต่อปี เป็นเวลา 5 ปี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้มีเป้าหมายในการประเมินผลจับ ผลตอบแทน ระบบการตลาด และการกระจายผลผลิต เฉพาะเรื่องกุ้งก้ามกรามในแม่น้ำมูลตอนล่าง จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2549 เป็นเวลา 2 ปี จากการปล่อยกุ้งก้ามกราม ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2549 จำนวนรวมทั้งสิ้น 160,357,023 ตัว (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการปล่อยสัตว์น้ำภายใต้โครงการศึกษาและวิจัยเพื่อการพัฒนาประมงในลำน้ำมูลตอนล่าง จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ.2546-50

สัตว์น้ำจืด	ปี พ.ศ. ที่ปล่อย					รวม
	2546	2547	2548	2549	2550	
ปลา	10,554,667	11,678,337	11,807,002	12,275,675	10,276,481	56,592,162
กุ้งก้ามกราม	40,056,107	40,097,500	40,029,973	40,173,443	40,473,517	200,830,540
รวม	50,613,320	51,778,384	51,839,523	52,451,667	50,752,548	257,422,702
หมายเหตุ : ระยะเวลาการสำรวจ 2 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2549 จากผลการปล่อยกุ้งก้ามกราม เป็นเวลา 4 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2549 มีจำนวนปล่อยรวมทั้งสิ้น 160,357,023 ตัว						

วัตถุประสงค์

1. สํารวจผลจับและผลตอบแทนกึ่งกํามกรามที่ชาวประมงนำมาใช้ประโยชน์
2. สํารวจระบบตลาดการค้ากึ่งกํามกราม

การดำเนินงาน

การประเมินผลจับและผลตอบแทนของการปล่อยกึ่งกํามกรามในแม่น้ำมูล ตอนล่าง เหนือเขื่อนปากมูล แม่น้ำมูล จังหวัดอุบลราชธานี โดยทำการปล่อยกึ่งกํามกราม เป็นเวลา 4 ปี (2546-49) แบ่งพื้นที่การปล่อยกึ่งกํามกรามเป็น 2 พื้นที่ คือ พื้นที่เป้าหมายหลัก บริเวณเหนือเขื่อนปากมูลถึงแก่งสะพือ (ระยะทาง 30+5 กม.) และพื้นที่เป้าหมายรอง บริเวณเหนือแก่งสะพือ ถึงปากแม่น้ำชี (ระยะทาง 65+5 กม.) ซึ่งพื้นที่เป้าหมายหลัก ปี พ.ศ. 2546, 2547, 2548 และ 2549 ปล่อยกึ่งกํามกรามจำนวน 18,750,000 , 20,170,000 , 21,470,000 และ 21,870,000 ตัว ตามลำดับ และพื้นที่เป้าหมายรอง ปี พ.ศ. 2546, 2547, 2548 และ 2549 ปล่อยกึ่งกํามกรามจำนวน 21,250,000 , 19,830,000 , 18,530,000 และ 18,130,000 ตัว ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 160,357,023 ตัว เริ่มประเมินผลจับและผลตอบแทนของการปล่อยกึ่งกํามกรามในแม่น้ำมูล ตอนล่าง เหนือเขื่อนปากมูล อย่างเป็นระบบ ในปี 2548 - 2549 ดังนี้

1. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1.1 สํารวจผู้ค้ากึ่งกํามกราม ลักษณะการค้ากึ่งกํามกราม ระบบการตลาด และการกระจายผลผลิตกึ่งกํามกราม โดยเก็บข้อมูลผู้ค้ารายย่อยและรายใหญ่ในแต่ละหมู่บ้านบริเวณสองฝั่งลำน้ำมูลตั้งแต่บริเวณบ้านท่าแพ อำเภอโขงเจียม ไปจนถึงบริเวณปากน้ำชี บ้านคูสว่าง อำเภวารินชำราบ โดยใช้แบบสัมภาษณ์

1.2 สํารวจปริมาณผลจับที่ชาวประมงสามารถนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ การเจริญเติบโตทดแทนจากความต่อเนื่องของการปล่อยกึ่งกํามกราม โดย เก็บข้อมูลจากชาวประมงและผู้ค้ารายย่อยในแต่ละหมู่บ้านบริเวณสองฝั่งลำน้ำมูล ตั้งแต่บริเวณบ้านท่าแพ อำเภอโขงเจียม ไปจนถึงบริเวณปากน้ำชี บ้านคูสว่าง อำเภวารินชำราบ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลผลจับกึ่งกํามกราม จำนวน 11 สถานี ตั้งแต่บริเวณบ้านท่าแพ อำเภอโขงเจียม ไปจนถึงบริเวณปากน้ำชีบ้านหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จากบัญชีซื้อขายทุกวัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลจับคืนเบื้องต้น ผลตอบแทนจากการปล่อยกึ่งกํามกราม การเจริญเติบโตทดแทน จากความต่อเนื่องของการปล่อยกึ่งกํามกราม ระบบการตลาด และการกระจายผลผลิตกึ่งกํามกราม จากผู้ค้ากึ่งกํามกราม ดังนี้

2.1 ผลจับคืนเบื้องต้น (estimate recapture) ประเมินค่าจากผลจับกึ่งก้ามกราม โดยใช้บัญชีซื้อขายผู้ค้ารายย่อยที่ทำการซื้อขายกึ่งก้ามกรามในแม่น้ำมูล จังหวัดอุบลราชธานี แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาปริมาณผลจับคืนเบื้องต้นของกึ่งก้ามกรามทั้งหมดในแต่ละเดือน มีหน่วยเป็นจำนวนตัวต่อเดือน และกิโลกรัมต่อเดือน

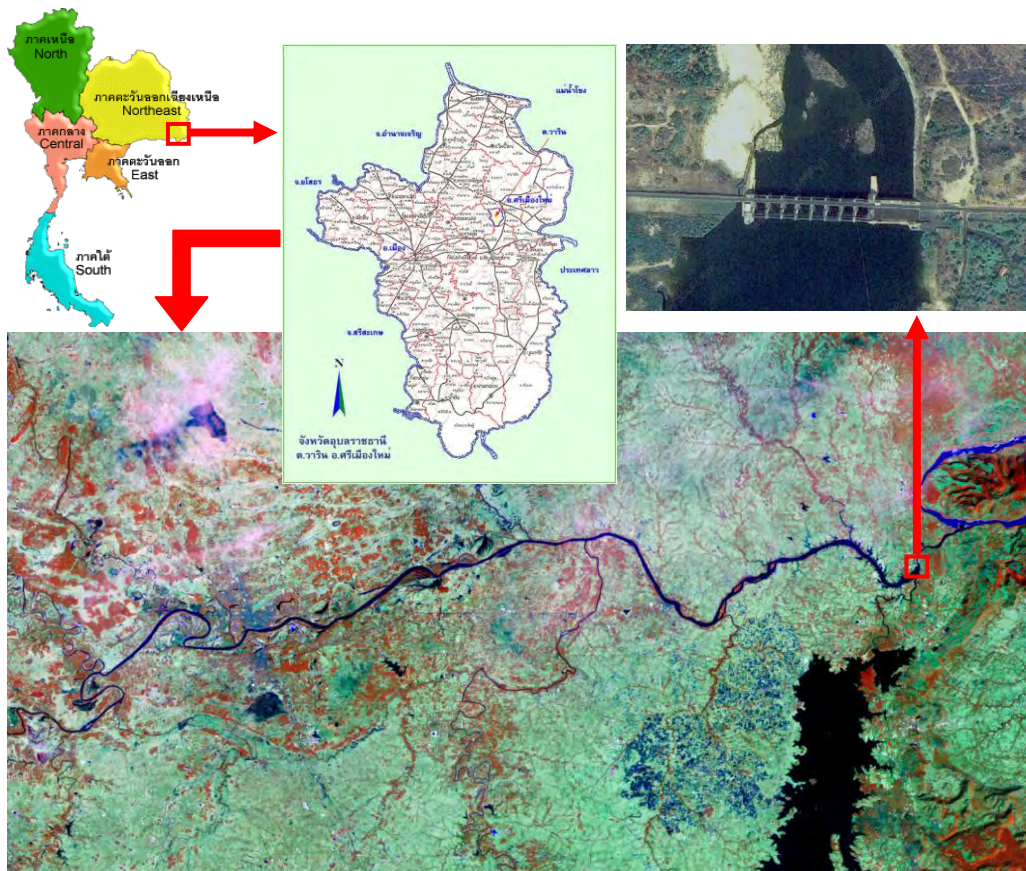
2.2 การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์การปล่อยกึ่งก้ามกรามในแม่น้ำมูล จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

1) ต้นทุนการผลิตลูกกึ่งก้ามกรามที่ปล่อยลงสู่แม่น้ำมูล คิดตามราคา กรมประมง

2) ประเมินผลตอบแทน รายได้ จากการซื้อขายกึ่งก้ามกรามในแม่น้ำมูล

2.3 ประเมินการเจริญเติบโตทดแทน จากความต่อเนื่องของการปล่อยกึ่งก้ามกราม โดยวิเคราะห์จากขนาดกึ่งก้ามกรามที่มีในตลาดผู้ค้ากึ่งก้ามกรามรายย่อยในแม่น้ำมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาประเมินการเจริญเติบโตทดแทนจากความต่อเนื่องของการปล่อยกึ่งก้ามกรามในแต่ละเดือน

2.4 ระบบตลาดการค้ากึ่งก้ามกราม โดยวิเคราะห์จากบัญชีการซื้อขายกึ่งก้ามกรามของผู้ค้ารายย่อย และรายใหญ่ที่ทำการรับซื้อกึ่งก้ามกรามในแม่น้ำมูล จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 1 แผนที่สังเขปแสดงพื้นที่ที่ทำการเก็บข้อมูลในบริเวณเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการสำรวจ

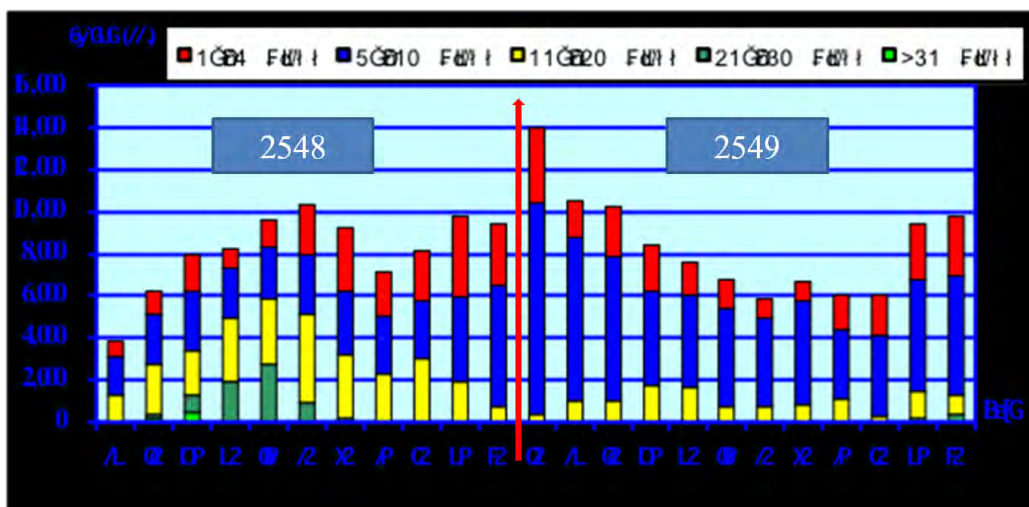
จากการสำรวจเก็บข้อมูลผู้ค้ารายย่อยในระดับหมู่บ้าน ตั้งแต่บริเวณปากแม่น้ำชี อำเภอวารินชำราบถึงบริเวณปากแม่น้ำมูล อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยให้ผู้ค้ากึ่งก้ามกรามกรอกข้อมูลการซื้อขายกึ่งก้ามกราม ลงสมุดบันทึกการซื้อขายทุกวัน มีผลการสำรวจ ดังนี้

• ปริมาณผลจับที่ชาวประมงสามารถนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ และผลตอบแทน

กึ่งก้ามกรามมีต้นทุนการผลิต ตัวละ 0.25 บาท (กรมประมง) ปล่อยลงแม่น้ำมูล ในปี พ.ศ. 2546 – 2549 จำนวน 160,357,023 ตัว รวมเป็นเงินค่าผลิตกึ่งก้ามกราม 40,089,255 บาท

การสำรวจผลจับกึ่งก้ามกราม ที่นำขึ้นมาขายในตลาดผู้ค้ารายย่อย ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2549 พบว่า ในปี พ.ศ. 2548 มีน้ำหนักรวมประมาณ 90,108 กิโลกรัม มูลค่าประมาณ 35,031,796 บาท คิดเป็นจำนวนกึ่งก้ามกรามประมาณ 984,283 ตัว และในปี พ.ศ. 2549 มีผลจับกึ่งก้ามกรามที่นำขึ้นมาขายในตลาดผู้ค้ารายย่อย มีน้ำหนักรวมประมาณ 101,440 กิโลกรัม (ภาพที่ 3) มูลค่าประมาณ 41,097,028 บาท คิดเป็นจำนวนกึ่งก้ามกรามประมาณ 1,024,992 ตัว รวมจำนวนกึ่งก้ามกรามที่จับได้ทั้งสิ้น 1,809,275 ตัว มูลค่ารวมทั้งสิ้น 76,128,824 บาท (ตารางที่ 2) โดยคิดจากจำนวนกึ่งก้ามกรามที่จับได้ ระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 49 เป็นร้อยละ 1.13 ของจำนวนกึ่งก้ามกรามที่ปล่อยลงแม่น้ำมูล ระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 49 และมีผลตอบแทนเป็นมูลค่าที่ประเมินได้ ร้อยละ 189.89 ของเงินค่าผลิตกึ่งก้ามกรามปล่อยลงแม่น้ำมูล ระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 49

แนวโน้มกึ่งก้ามกรามที่ปล่อยแล้วถูกจับขึ้นมาใช้ประโยชน์ ในปี 2548 มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ (กราฟแท่ง สีเขียว เหลือง แดง น้ำเงิน) แต่ในปี 2549 กึ่งก้ามกรามมีขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ ซึ่งมีส่วนหนึ่งที่เจริญเติบโตขึ้นมาทดแทนในแต่ละขนาดที่ถูกจับ (Karplus et al., 1992) ทำให้กึ่งก้ามกรามในแม่น้ำมูลมีขนาดใหญ่ขึ้นและปริมาณมากพอในการจับมาใช้ประโยชน์ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของปริมาณ (กิโลกรัม) และขนาดกึ่งก้ามกรามในตลาดผู้ค้ารายย่อย

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนที่จับได้และมูลค่ากุ้งก้ามกรามจากผู้ค้ารายย่อย ปี พ.ศ. 2548 - 2549

		จำนวน (ตัว) และมูลค่า (บาท)					
		2 - 4 ตัว/กก	5 - 10 ตัว/กก	11 - 20 ตัว/กก	21 - 30 ตัว/กก	เล็กกว่า 31 ตัว/กก	รวม
48	จำนวน	46,453	360,023	296,285	73,471	8,051	784,283
	มูลค่า	10,152,824	13,183,660	9,493,226	2,017,927	184,159	35,031,796
49	จำนวน	44,977	827,489	142,792	6,425	3,309	1,024,992
	มูลค่า	10,608,124	26,299,110	3,970,911	153,154	65,727	41,097,028
รวมจำนวน(ตัว)		91,430	1,187,512	439,077	79,896	11,360	1,809,275
รวมมูลค่า(บาท)		20,760,948	39,482,771	13,464,137	2,171,081	249,886	76,128,824

หมายเหตุ : ข้อมูลที่ได้เป็นการประมาณการจากสมุดบัญชีซื้อขายของผู้รับซื้อรายย่อย

• โครงสร้างตลาด การกระจายผลผลิตกุ้งก้ามกราม

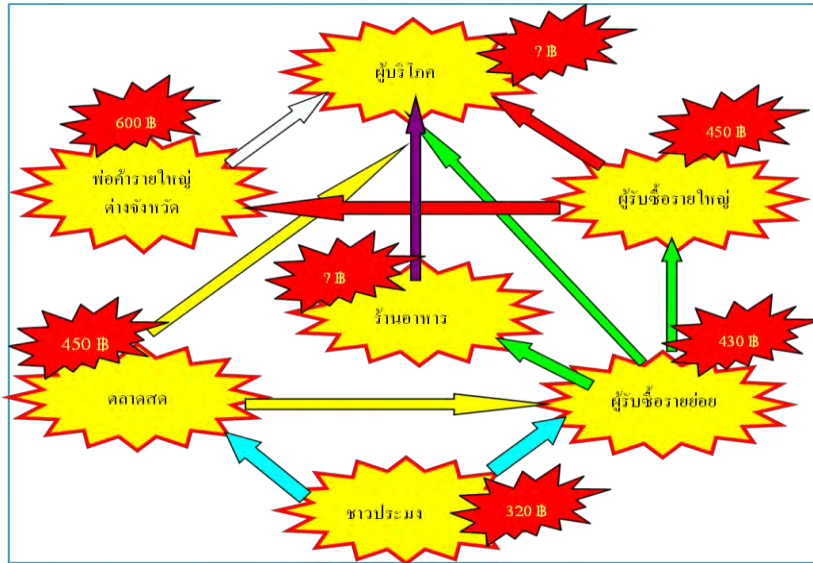
พบว่า มีผู้ค้าขายกุ้งก้ามกรามในและนอกพื้นที่เขื่อนปากมูล ตอนล่าง จังหวัดอุบลราชธานี 2 ประเภท คือ

- ✓ ผู้ค้ากุ้งก้ามกรามรายย่อย จำนวน 38 ราย การซื้อกุ้งก้ามกรามของผู้ค้ารายย่อยจะซื้อกุ้งก้ามกรามจากชาวประมงในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยสามารถแบ่งการรับซื้อของผู้ค้ารายย่อยออกเป็น

- 1.1. ใช้เรือวิ่งซื้อจากชาวประมง ร้อยละ 48
- 1.2. รับซื้อที่ทำน้ำในหมู่บ้าน ร้อยละ 32
- 1.3. ใช้รถวิ่งรับซื้อ ร้อยละ 20

- ✓ ผู้ค้ารายใหญ่ จำนวน 14 ราย การซื้อกุ้งก้ามกรามของผู้ค้ารายใหญ่จะรับซื้อกุ้งก้ามกรามจากผู้ค้ารายย่อย และจะใช้รถยนต์ในการรับซื้อ

ตลาดการค้ากุ้งก้ามกรามจะมีหลายระดับ แต่ท้ายที่สุดกุ้งก้ามกรามจะถูกขายไปยังตลาดต่างจังหวัดที่มีกำลังซื้อมากกว่า เช่น สระบุรี นครราชสีมา และกรุงเทพฯ เป็นต้น โดยมีจะนำไปประกอบอาหารในร้านอาหารชั้นนำ เนื่องจากมีขนาดใหญ่จึงขายได้ราคาแพง ชาวประมงสามารถขายกุ้งก้ามกรามมีชีวิต ขนาด 2 - 10 ตัวต่อกิโลกรัม ได้ในราคาเฉลี่ย 320 บาทต่อกิโลกรัม ราคากุ้งก้ามกรามมีชีวิตขนาดดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึง 600 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อพ่อค้ามีการส่งต่อกุ้งก้ามกรามไปขายให้ร้านอาหารต่างพื้นที่หรือต่างจังหวัด ส่วนราคาของกุ้งก้ามกรามมีชีวิตขนาดรองลงมาก็จะมีราคาเพิ่มขึ้นในทำนองเดียวกัน (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 Model โครงสร้างตลาดและการกระจายผลผลิตกึ่งก้ามกรามขนาด 2-10 ตัว/กก

ปัจจุบัน ผลจับกึ่งก้ามกราม ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้เกิดการแข่งสูงระหว่างผู้ค้า โดยเฉพาะในเรื่องของราคา นอกจากนี้ผู้ค้ารายย่อยมักผูกขาดการซื้อกับชาวประมง โดยการให้ชาวประมงยืมเงินซื้อเครื่องมือประมง เพื่อให้ชาวประมงต้องนำกึ่งก้ามกรามมาขายให้ผู้ให้ทุนเพื่อเป็นการใช้หนี้ค่าเครื่องมือประมง แต่การกระทำดังกล่าวก็ไม่มีผลต่อการกำหนดราคาขายกึ่งก้ามกราม ชาวประมงจะเป็นผู้กำหนดราคากึ่งก้ามกรามเอง เนื่องจากความต้องการกึ่งก้ามกรามของตลาดมีสูง โดยเฉพาะฤดูกาลท่องเที่ยวและเทศกาลต่างๆ ทำให้ผู้ค้ารายใหญ่จะต้องแข่งขันกันเองเพื่อหาซื้อกึ่งก้ามกราม โดยการนำเงินสดมาวางให้ผู้ค้ารายย่อยไว้ซื้อกึ่งก้ามกราม อาทิละ 10,000-100,000 บาท นอกจากนี้ผู้ค้ารายใหญ่บางรายที่มีเงินทุนมากก็มักจะให้ราคาสูงกว่าผู้ค้ารายอื่นๆ เนื่องจาก ต้องการกึ่งก้ามกรามส่งให้ลูกค้าของตนเอง

จากการซื้อขายด้วยวิธีดังกล่าว ทำให้เกิดผู้ค้ารายใหม่ ๆ ที่เข้ามาทำการค้ากึ่งก้ามกรามเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อชาวประมงที่สามารถกำหนดราคาขาย และเลือกขายให้กับผู้ค้าที่ให้ราคาที่สูงกว่าได้

สรุปผลการสำรวจ

ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ของกึ่งก้ามกรามที่จับได้ในแม่น้ำมูล ตอนล่าง เป็นเวลา 2 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2549 โดยปล่อยกึ่งก้ามกราม ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2549 รวมทั้งสิ้น 160,357,023 ตัว มีปริมาณการจับคืน รวมทั้งสิ้น 1,809,275 ตัว ขนาดที่จับได้มากที่สุด ระหว่าง 5-10 ตัวต่อกิโลกรัม จำนวน 1,187,512 ตัว มูลค่า 39,482,771 บาท คิดเป็น ร้อยละ 65.95 ของกึ่งก้ามกรามที่จับได้ และคิดเป็นร้อยละ 51.86 ของมูลค่าที่ขายได้ทั้งหมด มีผลการจับคืนกึ่งก้ามกราม

ประมาณร้อยละ 1.13 แสดงให้ทราบว่า ชุมชนริมแม่น้ำมูลตอนล่าง สามารถปรับตัวมาทำการประมงกึ่งก้ามกรามได้อย่างดี หลังจากมีการสร้างเขื่อนมีผลทำให้สภาพริมแม่น้ำมูลตอนล่างเปลี่ยนไปจากเดิม จากสภาพน้ำไหลผ่านตลอดเวลา มีน้ำขึ้นลงตามฤดูกาล กลายเป็นแหล่งน้ำท่วมขังคล้ายอ่างเก็บน้ำในช่วงที่มีการปิดเขื่อน เมื่อมีการจัดการปล่อยสัตว์น้ำจำนวนมากพอและเหมาะสมต่อสภาพแหล่งน้ำที่เปลี่ยนไป สามารถสร้างผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำอย่างมากมายให้กับชาวประมงในท้องถิ่น

ตลาดการค้ากึ่งก้ามกรามมีหลายระดับ แต่ท้ายที่สุดกึ่งก้ามกรามโดยเฉพาะขนาด 2-10 ตัวต่อกิโลกรัม จะถูกขายไปยังตลาดต่างจังหวัดที่มีกำลังซื้อมากกว่า เช่น สระบุรี นครราชสีมา และกรุงเทพฯ เป็นต้น โดยมักจะนำไปประกอบเป็นอาหารในร้านอาหารชั้นนำ เนื่องจากเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ซึ่งชาวประมงสามารถขายกึ่งก้ามกรามมีชีวิต ขนาด 2 - 10 ตัวต่อกิโลกรัม ได้ในราคาเฉลี่ย 320 บาทต่อกิโลกรัม ราคา กึ่งก้ามกรามมีชีวิตขนาดดังกล่าว จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึง 600 บาทต่อกิโลกรัม ตามระดับการค้าขาย ทำให้มีราคาขายส่งเพิ่มขึ้นถึง 100 เปอร์เซ็นต์

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการรักษาผลผลิตกึ่งก้ามกรามให้มีอยู่และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนประมงพื้นบ้านต่อไป ควรมีการปล่อยกึ่งก้ามกรามอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก กึ่งก้ามกรามในเขื่อนปากมูล ตอนล่าง ไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้อย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าแม่กึ่งก้ามกรามจะสามารถสร้างไข่ได้ เพราะว่ายอ่อนของกึ่งก้ามกรามต้องอยู่ในน้ำที่มีความเค็ม 10-12 ppt. (Hartnoll, 1982) ประกอบกับแม่น้ำมูลเป็นระบบแม่น้ำที่อยู่ห่างไกลจากระบบน้ำทะเลขึ้นถึงตามธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- Hartnoll, R. G. 1982. Growth. pp. 111-196. In Bliss, D. E. (Ed.). The Biology of Crustacea, Embryology, Morphology and Genetics. Academic Press, New York.
- Karplus, I., Hulata, G. & Zafir, S. (1992) Social control of growth in *Macrobrachium rosenbergii*. IV. The mechanism of growth suppression in runts. Aquaculture 106:275-83.